

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง วิद्यุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา : การผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาแนวคิด เจตนารมณ์ และกระบวนการการผลิต การประเมินตนเองของผู้ผลิต พร้อมทั้งวิเคราะห์เนื้อหาละครวิทยุดังกล่าวกับการนำมาใช้ในงานวิद्यุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา ตลอดศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างกระบวนการผลิตละครวิทยุทั่วไป กับละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ”

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) กับผู้ผลิต และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ในทุกขั้นตอน นอกจากนี้ ยังใช้วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมของผู้วิจัย (Participant Observation) รวมถึงใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของบทละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” แล้วเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้มาศึกษาและวิเคราะห์

ผลการศึกษาวิจัยพบว่า การเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว โดยนำหลักแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ท่าน มาสร้างความรู้ ความเข้าใจให้กับประชาชน โดยผ่านสื่อวิทยุกระจายเสียงคือแนวคิด เจตนารมณ์ที่สำคัญที่สุด ในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” นอกจากนี้ยังเป็นการฟื้นฟู และอนุรักษ์ศิลปะละครวิทยุไทยให้ดำรงต่อไป ผู้ผลิตที่ได้ร่วมงานการแสดงละครวิทยุครั้งแรก มีแนวคิด เจตนารมณ์เพิ่มเติม คือการได้รับประสบการณ์ และความรู้ใหม่ ซึ่งสามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านวิชาชีพในอนาคตต่อไป

ด้านกระบวนการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” พบว่ามีด้วยกัน 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนนโยบายและการวางแผน ขั้นตอนเตรียมการผลิต ขั้นตอนดำเนินการผลิต และขั้นตอนหลังการผลิต โดยการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” นี้ เป็นโครงการหนึ่งเพื่อเกิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ของคณะกรรมการประชาสัมพันธ์งานฉลองสิริราชสมบัติครบ 60 ปี ได้มอบหมายให้ กันตนา เป็นผู้ดำเนินการผลิต โดยได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคณะละครวิทยุต่างๆ มาร่วมกันผลิตละครวิทยุชุดนี้ทั้งสิ้น 4 คณะ คือ กันตนา เกศทิพย์ 2-1-3 และนุชและสหาย โดยผลิตละครวิทยุด้วยกันทั้งสิ้น 3 เรื่อง คือ เรื่อง “ด้วยรัก..จากแผ่นดิน” “บุญที่ปลูก” และ “แสงส่องเมือง”

ปัจจัยแวดล้อมในการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” ที่มีผลต่อการผลิตครั้งนี้ เป็นปัจจัยพิเศษที่ทำให้การผลิตละครวิทยุชุดนี้ แตกต่างจากการผลิตงานอื่น ๆ

คือ การเป็นวาระพิเศษฉลองการครองสิริราชสมบัติ ครบ 60 ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งเป็นศูนย์รวมจิตใจของคนทุกส่วนในสังคม จึงทำให้การผลิตละครวิทยุสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี

ปัญหาและอุปสรรคในการผลิตที่พบ มี 2 ประการ ได้แก่ ปัญหาและอุปสรรคระดับตัวบุคคล คือ ความรู้สึกไม่ยอมรับนักแสดงละครโทรทัศน์ ของนักแสดงละครวิทยุอาชีพบางท่าน และความสามารถในการแสดงละครวิทยุ ของนักแสดงละครโทรทัศน์ที่มาร่วมแสดง และปัญหาและอุปสรรคระดับกลุ่ม คือ “ความเกรงใจ” ของผู้ที่มีส่วนร่วมในการผลิต

การประเมินตนเองของผู้ผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” พบว่าผู้ผลิตทุกฝ่าย ประเมินตนเองมีความพึงพอใจในการผลิตในเกณฑ์ดี ยกเว้น นักแสดงละครโทรทัศน์เท่านั้นที่ยังไม่พึงพอใจในการแสดงของตนเอง ด้วยมองว่าตนเองยังมีความสามารถในการแสดงละครวิทยุไม่ได้เท่าที่ควร

สำหรับเนื้อหาละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” กับการนำมาใช้ในงานวิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา พบว่า ละครวิทยุทั้ง 3 เรื่อง มีเนื้อหาตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยตรงทุกเรื่อง โดยเนื้อหามีการนำเสนอถึงประเด็นหลักของแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ที่เน้นถึง “พอประมาณ” “ความมีเหตุผล” “การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว” และเนื้อหาทางอ้อมที่แตกต่างกันไปในละครวิทยุแต่ละเรื่อง

การศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างกระบวนการผลิตละครวิทยุทั่วไป กับละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” พบว่าขั้นตอนและองค์ประกอบในกระบวนการผลิตละครวิทยุทั่วไป กับการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติ ชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” มีความแตกต่างกันนับตั้งแต่ วัตถุประสงค์ เนื้อหา นักแสดง และเทคโนโลยี ที่ใช้ในการผลิต

นอกจากนี้ยังพบว่าการผลิตละครวิทยุเฉลิมพระเกียรติชุด “บูชาพ่อด้วยการพอ” นี้ มีความสอดคล้อง กับทฤษฎี บทบาท และหน้าที่ ของสื่อมวลชน โดยเฉพาะภารกิจในการสร้างความสัมพันธ์และประสานส่วนต่างๆ ของสังคม (Correlation of the parts of society) และแนวคิดวิทยุกระจายเสียงเพื่อการพัฒนา คือมีเป้าหมาย จุดมุ่งหมายที่ชัดเจน (Purposive Communication) มุ่งเน้นคุณค่าเป็นพื้นฐาน (Value-Laden) และเป็นการสื่อสารที่เน้นผลของการกระทำที่มีเหตุผล และมีความยืดหยุ่นตามสภาพการณ์และสภาพแวดล้อม (Pragmatic) ซึ่งทั้งหมดนี้ถูกถ่ายทอดตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง